

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hulinka Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz.-Somlyó, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is czimzendők.

Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

FELHÍVÁS ELŐFIZETÉSRE.

A „Szilágy-Somlyó“ az 1888. évvel hatodik évfolyamából lépett.

Öt éves mul zárul be ez évvel lapunk mögött, a mely ekkor arra, hogy önértéssel hivatkozassunk rá; elég idő arra, hogy lapunk életképességét, fennállásának szükségességét s az általa követett irány czélszerűségét bebiztosítsuk.

Igyekezünk olyan lapot adni olvasóink kezébe, mely hűtőkre legyen mindazon törekvéseknek és eszéknek, melyek megyénk és városunk boldulását elősegítik; igyekezünk azon eszmék melegegységét kölcsönözni lapunk hasábjain s a kétség se helyeslésünket, se rosszulásunkat férfias őszinteséggel megmondani.

Vezérzükkel teljesen a megye közügyeit kántuk szolgálni s ha frappans eredmények és czélok nem is értünk el velük, de szerénységgel nélkül mondhatjuk, hogy azon hangulatok között, mely a közügyek ránti éberséget van hivatva ébren tartani mely lapjaink között nekünk is volt némi érdünk.

Táza és Csarnok rovataink egészséges, élvezető olvasmányoknak voltak megnyitva és hározottan állíthatjuk, hogy azok bármely honló lappal kiállják a versenyt változatosság, élénkség és irodalmi színvonal tekintetében.

Egy rovataink jövőre is a már megszokott irányban, úgy a mint azt már közönségünk megszokta, — fogja szolgálni megyénk és városunk közügyeit.

Jelen évfolyamot Bogdanovics György

TÁRCZA.

Egy férj viszontagságai.

— Vig beszély. —

Irta: Bogdanovics György.

(Folyt. és vége.)

— Vigyen el az ördög! gondola Kálmán. Szorosabban gombolta kabátját, melyben a nehezen főlhajtott pár száz forintja volt, s hátradőlt, hogy legalább pihenessen.

De Albertini, mert ő volt az utas, szóba állt vele.

Elmagyarázta, hogy ő Tátrafüredre utazik, s az a sok kis doboz, melyet magával hoz, csupa bonbon, csupa virág, mert ő elmondhatja magáról, hogy ő a világ legszerencsésebb embere, ki minden nőt meghódíthat, kit akar. S hogy nem hiában oly erős ő, hogy saját kezével fojtott meg Afrikában egyszer egy nőstény tigrist, de bizony elmondhatja, miszerint testi erejével bármely férfit öt másodperc alatt a másvilágra küldene fegyver nélkül, pusztán kézzel.

Kálmán, az álmos Kálmán, a fáradt Kálmán reá tette kezét bugyilálására, mert Albertini oly gyűlöletteljes és kárörvendő pillantást vetett reá, hogy bátran azt képzelhette, most mindjárt a nőstény tigris sorsára kerül.

A conductor bejött. Kálmán átnyújtotta jegyét. Külön kupét kért. A vonatvezető nagy hetykén mondta hogy nincs más. Örülnék, hogy másodmagával utazhatik. Legalább alhatik.

Majd Albertini ingyen jegyét is láttamozván,

jeles irótársunk „Egy férj viszontagságai“ című vig beszélyével kezdtük meg s még ezenkívül egy egész sereg érdekes közlemény vár közlésre.

Reméljük, hogy midőn ezennel az új 1888-ik évre az előfizetést lapunk részéről megnyitjuk, közönségünk pártolása mint eddig, úgy ezennel is velünk marad.

A „Szilágy-Somlyó“ szerkesztősége.

Postaügyünk.

(i.) Ötven év előtt közlekedésügyünk még nagyon primitív állapotban volt. Ha valaki Erdélyből Pestre akart menni — szóbeszéd szerint, — elindulása előtt végrendeletet csinált. Hirlapirodalmunk gyermekkorát élte s az események köztudomásra jutása hetek multával is gyorsnak találtatott. Hivatalos és nem hivatalos értesülések oly időközökben történtek, hogy az embereknek nem volt érzéke a késedelem okozta aggodalomra. Ma már mind ez megváltozott. Gözzel szaladunk, villám hátán repülünk. Azaz szaladnak és repülnek mások. Megyénkben azonban — a mint a legközelebbi tapasztalat igazolja, — részben az ötven év előtti állapotok vannak. Közelebről történt meg velünk, hogy mult hó 29-én adtak fel Peérben egy hozzánk érkezett levelet, a mely csak f. hó 4-én jutott a mi kezeink közé. Pedig a vasuti közlekedés akadályai már akkor elhárítva voltak. Oka ennek legnagyobb részben a postajáratok rossz beosztása.

Ugyanis megyénkben annyi postaállomás van, hogy e tekintetben — mondhatni, — kívánni valónk alig lehet. Ámde az összekötteté-

egy egyetértő pillantást vetett reá, mint ösmerősére, kezét fogott vele s kiment.

— Hah, megakarnak ölni! gondolá a tulfeszített idegű, a sok lumpolás, éjjelezéstől elfáradt, elpuhult, elgyávásodott Kálmán.

Mert egy uri ember, csak nem fraternizál egy vonat kalauzzal! Szörnyűség! Nem alhatom! S ez a rossz arcú zsebmetesző forma ember, ki fojtogatni tud! Nem alhatom! Résen leszek! Oh! Mariskám! Ha tudnád, mily áldozatot hozok én most neked!

— Aludjék uram! sugá Albertini Kálmánnak. Aludjék! akarom! mert én miattam alhatik. Majd én virrasztok! Oh én éjjeli bagoly vagyok! Az én foglalkozásom úgy is éjszakai! Örökös multság! Szórakozás! Mert én Albertini vagyok, a művész! a boscol! Az amerikai orvos! Ki elaltat, ha akar! Vannak gyémántjaim, nagyobbak, mint a legszebb hölgy szeméi. De rejtve tartom! Gyűjtök hozzá! folyton gyűjtök, míg egyszer én leszek a leggazdagabb ember! Aludjék uram! Vigyázzok én álma! Öröktem én eleget ösmerősökben is, midőn az óriás kigyó zörgésére társaimat felkölthetve kigyóvadászatra indultunk. Lestem én fáról oroszánt, s vittem léghajón olyan szép kötél-táncosnékat, hogy a menynekig szerettem volna velök utazni. — Voltam a fojtogatók társaságában, beállottam vallás felekezetökbe, még se félttem! Ah uram! Addig fél az ember csupán, míg egy párszor nem ölt. Igen uram, én öltem már! Párbajban és védelemből! De mi ez uram? Ön ideges! Sápadt! Aludjék! Feküdjék le! Biztosítom, hogy egyedül maradjunk, mert én meghagytam a kalauznak, hogy Poprádig be ne eressen senkit ide!

S Kálmán érezte, hogy homlokán a hideg ve-

sek annyival több kívánni valót hagynak fenn. Mintha a terepviszonyok a postajáratok irányítása tárgyában merőben figyelmen kívül lennének hagyva. Nem kívánhatjuk ugyan a torony irányában való összeköttetéseket, de az uthálózat parancsolta egyenes összeköttetések mellőzéseivel, a körfutást mellőzendőnek tartjuk. Az egy napot az esetleg több nappal felváltó összeköttetést nehezen tudjuk tűrni, különösen akkor, mikor a postafordultával nyerendő hivatalos értesítésre 8—10 nap mulva nyerhetünk értesülést. A posta fokozatos fejlődésének után nem kívánhatunk minden postaállomás felállításánál újabb és czélszerűbb beosztást. Azonban miután a postai hálózat mondhatni már teljes és vasutunk is a posta szolgálatába szegődött: elutasíthatatlan kötelessége megyei hatóságunknak postajárlataink tervszerű beosztása iránt megtenni a maga törvényszerű javaslatát az illetékes postaigazgatóságoknál, hogy a postai összeköttetések megkapják a maguk lehetőleg közvetlen összeköttetéseiket. Ugy hisszük, hogy ezen járlatok czélszerűbb beosztása után Peér és Sz.-Somlyó, Hadad és Tasnád, stb., nem lesznek egymástól olyan távol, vagy tán még távolabb az idő szempontjából, mint London és megyénk akármelyik városa.

A magunk helyi szempontjából is igen sok kívánni valónk van még. Az ügyforgalom nagy, a kiszolgálás végtelen hiányos. Városunk némelyik részében 3—4 napban egyszer láthatni a kihordót és üzletembereink gyakran csak azután kapják fontos értesítéseiket, mikor a késedelem okozta kárt csak áldozattal lehet pótolni.

Nem kisebb hátrányára szolgál a postai járatok pontosságának az is, hogy a hivatalok postai csomagjaikhoz a reggeli hivatalos 8 óra helyett alig-alig jutnak hozzá 9 óra körül. E

riték kezd kiütni. Nem szólt, de folyton fogdosta tárczáját.

— Talán szíve fáj önnek uram, hogy folyton a baloldalt fogja? Kérdé Albertini. Majd én megmaszírozom önt uram, tudom, ha megdagadt baloldala, én oly laposra maszírozom, hogy mire célnál leszünk ön elvesztette baloldali kinövését! Nos, egy kettőt! Feküdjék le! Mutassa baloldalt! S megoperálom! De Kálmán felugrott. A vészjelzést kezdte kutatni. Már meglelte, reáakarta tenni kezét, midőn Albertini észrevette, mit akar, megragadta karját, s így kiáltott reá:

— Ah! hát bolond ön? Ehhez is értek én! Vészjelt akart adni? Talán raptusból! No, megállj! megkötözzek! A legközelebbi állomáson majd igazolja magát, hogy mi okból akarta ön a vonatot megállítani!

S ezzel neki rontott a folyton segítségért ordító Kálmánnak és egy gombolyogba kötözte.

De pénzéhez nem nyult.

— Végem van! gondolá Kálmán. Kidob valahol, mint egy málhát; s utánam ugorva kirabol! Oh Mariska! De bár meg volna erőm, melyet az éjjelezésekkel tönkre tettem, most kettőn állana a vásár!

A vonat sipolt. Albertini leugrott a mint az állomáshoz érték, s csakhamar ott volt az állomás főnök és a kalauz Albertinivel a kupében.

— Igazolja magát uram! mondák Kálmánnak. Miért akarta ön a vészjelzést meg huzni?

— Mert uraim, én ezen utastól félek! Rablónak néz ki, balzsebemhez akart nyulni, ki akart rabolni. Én Nadányi Kálmán vagyok, Tátrafüredre utazom, aludni akartam de ez a tolvaj pofájú ember, ki fojtogatni szokott, megrémített fenyegetődzéseivel!

miatt az iktatás elveszi majdnem az egész délelőttöt s az ügykiosztás néha átmegy a második napra is. Van még egy másik nagy baj. A postaforgalom nagy, a személyzet kevés, minden ember siet csomagjának átvételével s e miatt felemeli a postán sürgető szavát. Az emberi s különösen magyar emberi természet nem igen tűri a sürgetést és a türelmét vesztett ember nem igen szokott kedélyes lenni. Ebből származik aztán, hogy a sürgetők egyik-másika olyan hangon intetik türelemre, a melyet postai gorombaságnak szoktak nevezni. Ezen a bajon már kizárólag a postaigazgatóság segíthet. Postakezelő és kihordozó személyzete postánknak a forgalomhoz mérten, aránytalanul kevés. Postánknál egy segédtsízt és egy kihordó van alkalmazva. E miatt a kihordót a sortírozásnál is igénybe kell venni s a sortírozás néha el-tart délelőtt 11—12 óráig. Ámde a kihordónak déli 1/2 órákor Sarmaságra kell a vonattal menni a posta után s onnan csak 3 órákor érkezhet vissza a postával. Ez ismét új sortírozást igényel s mikor a délelőti sortírozásnak vége van, vége van nemcsak a nap pályafutásának, de vége van a kihordó korszakának, — és ké-pességének is. Hogy e bajon segítve legyen:

a) kérjük a postaigazgatóságot, hogy postahivatalunknál még egy segédtsízt és egy kihordót állomást rendszeresítsen;

b) kérjük a vasut igazgatóságát, hogy a posta Somlyóig leendő szállítására ne vegye igénybe a postakiholdó szolgálatát;

c) kérjük a megyei közigazgatási bizottságot, hogy mind a postai járlatok beosztására, mind a somlyói m. k. postahivatal személyzetének szaporítására tegye meg a kellő és sikerre vezető lépéseket.

Végre: kérjük Sz.-Somlyó városának minden közügyben eddig tanúsított, fáradságot nem ismerő s az akadályokkal megküzdő polgármesterét, hogy tehetségét, befolyását fordítsa ezen akadályok gyors és a közczélra üdvös előmozdítására.

Egy pár szó a jótékonytságról.

Modern korunk rohamlépésekben halad előre; villany- és gőzszármányokkal repülünk a kitűzött cél, a tökéletesedés felé. A szabadság egyenlőség elvei, — melyek a múlt századvégén s a jelen közepén megíz-kodatták egész Európát, — meghódították az egész civilizált világot. Igen természetesen, hogy társadalmunk lépést tart a korral. Vizsga szemek fürkészik a társadalom bajait, s hatalmas hangú vezércikkokban hívják fel a közfigyelmet azok orvoslására. Dörgő hangon mutatnak a közérkölciség hanyatlására, a prostitúció rohamos terjedésére; fürkészik annak okait s számtalan óvintézkedéseket ajánlanak az erkölcsök nemesítésére és jobbátételére. Eleven színekkel festik az emberirtó káros hatását az emberi szervezetre, pusztító működését a munkások soraiban, s figyelemreméltó következtetéseket vonnak le ebből az erkölcsök süllyedése s az új nemzedék elsatnyulására vonatkozólag. Szívetrázó han-

— Hahaha! nevetett a kalauz s az állomás főnök, hiszen ez komédiás! Bosco! A légynek se tud véteni. A tátrafüredi igazgatóság szerződött bohócz! Mindketten tévedtek! Albertini abban, hogy őnt üldözési mániában szenvedőnek nézte, őn meg őt rablónak? — s kaczagva oldozták fel Kálmánt nevetséges helyzetéből.

Albertini szemlátomást elkomolyodott Kálmán nevének hallatára. Mariska férje volt ez ember. Jött Tátrafüredre! Mi lesz? Megakadályozza majd szökésüket, sőt fölfedezi az asszonynak, hogy ő engaeirozott bohócz! Az igazgatóság által fizetett mulattató.

Más kupéba ült át. Át vitte csomagjait. S Kálmán restelkedve nézett utána. Aludni sem tudott már a kiállott félelem után. Mit mond felesége, hogy a tátrafüredi gaukler őt bolondnak nézte? Mert ennek el megy a hire!

Végre Poprádra ért a vonat.

Egyetlen bérkocsi állott csupán ott, a vendégeket Tátrafüredre viendő. Kálmán lefoglalta. Épen beakart ülni, midőn Albertini is odasompolyog s mosolyogva engedelemkéréssel emelgette kalapját.

— Uram! ne haragudjék reám! Én hallgatni fogok kalandunkról, de viszont kérem, ne leplezzen le engemet a fürdői asszonyok előtt. Ezek nem tudják, hogy én szerződött don Juan vagyok! Ha tudnák, nem mulattathatnám őket! Vigyen el kocsi-ján uram! S én művészi szavamra mondom jó barátja lesznek!

Röstelkedve fogadta be kocsi-jába Kálmán Albertini skatulyáival. De ez volt a legjobb módja elhallgattatnia nevetséges kalandját. Hiszen ily emberrel párba-jra sem mehetett volna soha!

Mariska dobogó szívvel látta együtt érkezni férjét Albertinivel.

gon esetelik az inséget és nyomort, melyekkel társadalmunk alsóbb rétegeinek — egészséges tápszer és ruha hiányában megküzdniök, — a szenvedéseket, melyeket betegségeikben ápoló hiányában átélniök kell, mert bizony a család egészséges tagjainak munka után kell látniök, hogy napi élelmüket megszerezzék, s a szegény beteg naphosszat magára hagyatva fetreng szennyes ágyában, a bűzhödt levegőjü piszkos zugban s nincs a ki neki erősítő tápszert, enyhítő italt nyújtson.

E cikkek, melyek társadalmunk minden oldalát bemutatták az olvasóközönségnek, felköltözték az érdeklődést a társadalom hibáinak javítása iránt, s egyesülve a közéletből merített tapasztalatokkal, megtették hatásukat. Akadtak nagylelkű tetterső férfiak, nemes-szívű nők, kik intézeteket állítottak föl, egyesületeket alkottak s az összekoldult fillérekből némileg enyhítették a bajokat. Némileg mondom, mert hiszen annyira elharapództak már a társadalmi bajok, hogy azokon teljesen segíteni, szerfölött győnge az emberi erő.

Nem czélom társadalmunk bajait kimerítően fejtegetni, — hiszen annyian írtak már erről jobbnál-jobb cikkekkel, s annyira meghányták-vetették minden oldal-ról, hogy én újat alig írhatnék, csak a nyomorról és annak enyhítőjéről a jótékonytságról akarok egy pár szót szólni.

Valóban alig van nemesebb, felemelőbb, a társadalomra áldást hozóbb munka, mint az melyet a bölcsődék, óvodák, kórházak s a jótékony négyletek teljesítenek. A szegény napazamosnő kora reggel karjára veszi csecsemőjét, kézen fogva kisdédét, bekopogtat a bölcsőde s óvoda ajtaján, hol gondos kezek ápolás alá veszik kis gyermekeit, ellátják a csecsemőt meleg tejjel s gondosan örködnék felette a nemes-szívű nénikék, míg a kisdéd hasonkora társaival vizgajongás közt mulat. Az édes anya pedig elmegy dolgozni, hogy legyen mit ennie, s nyugodtan végzi napi munkáját, mert tudja, hogy gyermekei fölött örködi az emberi szeretet.

Mennyi gond és aggodalomtól menti meg a bölcsőde és óvoda a szegény napzamos szülőket s mennyi szerencsétlenségnek veszi elejét!

A kórházakban tűrhető ápolásban s gondos gyógykezelésben részesül a szegény beteg, ki különben nyomorultul elvezett volna valamely piszkos zugban.

A jótékony négyletek nemes-szívű fenkölt szellemű tagjai ritka tapintattal puhaltatják ki, melyik embertársuk azoralt leginkább segélyre; a jótékony-ság anyagaként jelennek meg mindenütt, hol az inség és nyomorult felrémestanyáját; bejárják a ronda, bűzhödt levegőjü viskókat segélyt, vigasztaló szót nyújtva szerencsétlen embertársaiknak. Könnyes, szánakozó szemmel nézik a vékonyruhájukban didergő iskolás gyermekeket, kik sápadt arczezal, a hidegtől megkékiült tagokkal vánszorognak az iskolába. S íme, a részvét tette serkenti őket; gyűjtőíveken könyörödományokat gyűjtö-nak, az összegyűlt filléreken meleg öltönyöket vásárolnak a didergő gyermekeknek. Embertársaink szenvedéseink fölöttelég segíteni nemesen dobogó szívre, fenkölt szellemre vall; jutalma a boldogító öntudat, s a letörölt könnyek.

Nem tehetem, hogy ez alkalommal megjegyzéseimet, egy nem egészen helyes szokásra vonatkozólag elhallgassam.

Manapság általánosan elterjedt szokás, hogy a szegény gyermekek részére beszerzett ruhák kiosztását nyilvános ünnepélyességekkel kapcsolják egybe, mikor is az igazgató ur nagy hatással elmondott szónoklata után, — mit a szegény gyermekek vagy értenek vagy sem, mert folyton a kiosztandó ruhákon jár gondolatuk s tekintetük, — gyöngéd női kezek fejtik le a tagjaik-ról lecsúg ruhafoszlányokat, s bujtatják őket meleg ködműbe. Tugadhatatlan, hogy a néző közönségre jóleső, megindító hatást gyakorol egy ilyen ünneply; de vajjon hogyan érzí magát ilyen alkalomkor a szegény-gyermekek sereg? Megeshetik, hogy a keményebb termé-

Első percze feltűnt neki férjének halvány-sága, kimerültsége.

— Talán sejt valamit! gondolá, s megsajnálta az érdekes színü férjét.

Albertini szeme láttára, tüntetőleg borult nyakába. A szenvedő férj kedves volt neki. S Kálmán oly szerényen, oly udvariasan, oly félve fogadta felesége ömlengéseit.

Albertin hiába pazarolta Mariskára este a tombola legszebb főnyereményeit, az asszony megtalálta erejét férje gyöngédségében.

Pedig Kálmán gyöngédsége inkább megtört-ség volt Elaludt már a tombola asztalnál s Mariska alig tudta hazavezetni.

Csöndes kaczagás kísérte Kálmánt és Mariskát, a mint korán elvonultak.

Albertini nevetett gúnyosan.

Mariskának ez fájt; bántotta, hogy férje süket volt e gunykaczajra, s nem folytotta el.

Fölényt látott Albertiniben. Bátrabbnak, hő-snek tűnt szemeiben e komédiás, midőn férjével összehasonlítá. Duzzogva ült le szobájába sirni, míg férje hangosan horkolva adott jelt jelenlétééről.

Csak másnap vigasztalódott meg Mariska, midőn Kálmán reggelizés közben elbeszélte neki, hogy mint járt Albertinivel a vasuton. Rablónak nézte ez engaeirozott boscot. Különben a fürdőilap is hozta a hirt.

Mariska nevetett, oly szomoruan, majdnem szégyenrel.

S mikor férje megkérdezte, hát mi az a ves-zély, a mely miatt ide czítálta, oly pironkodva felelte neki Mariska, „hogy már végleg elmúlt!”

— Hál Isten! édesem, mondá a férj! Soha sem eresztelek többé egyedül!

szetű fiuk fel se veszik a rájuk irányuló tekinteteket, de vajjon így vannak-e ezzel a már nemük-nél fogva is gyöngédebb természetű leány gyermekek? Bizonyára nem! Vizsgáljuk csak meg arczooskájukat! Azokon többé-kevésbé a szegénypirt fogjuk találni, mit a jótékony-ság érzetétől thatott nézők az öröm pirjaként tekintenek. Ne gondoljuk azt, hogy e szegény gyermekekben, ha nem is részesülnek oly gondos nevelésben, mint jobb módú és eszű társaik, nem volna meg a szegényérzet, ha nem s oly mértékben, mint amazokban.

A szegénységsincs semmi szegényleni való, mondogatják a legtöbbször, de nem látjuk-e ezen állítást a közéletben lépten-nyomon megczafolva? Nem igyekszünk-e szegénységünk minden uton-módon palástolni?

Egy tanítónőtől hallottam, (nagyobb városokban ugyanis szokásban van különféle tanintézetek szegény-nővendégeit egy épületbe gyűjteni s ott osztani ki kö-közöttük a ruhákat) hog midőn a szegény gyermekeket ruha kiosztásra vezet s a járőkelők műveletle-nebbjei ujjal mutogatnak rongyos csapatra, s külön-féle elmés(?) megjegyzéseket szótak arra; a szegény gyermekek, mint félénk julyáj buvtak össze és szegény-pirtól égő arczeal mentek tovább. Sokan pedig — tisztességes, de szegény mestemberek gyermekei — kik igazán reá voltak szorulva könyörödományra, a ruha hiányában, inkább egész ten nem jártak iskolába, mintsem ily módon jussanak meleg ruhához; e miatt tehát a szegény gyermekek y tekintélyes része egész télen meglelt fosztva az iskolá járhatástól. Nem volna-e okszerűbb eljárás — mi az néhol szokásba is jött már, — a ruhákat a tanítókhöz küldeni el, kik, ismer-vén tanítványaik anyagi körülményeit, tapintatosan, ki-tudnák azt közöttük osztani, zmagynarván nekik, kinek köszönhetik a vett jótélményt. Távol legyen tőlünk az a föltézés, mintha a ltündsi viszketeg bír-ná arra a négyletek tagjait, ho, nyilvánosan osszák ki az adományokat, mi azt egyenes a bevett szokásnak tulajdonítjuk, s a mondott okok nem is helyeselhet-jük. Az igaz, hogy az ünnepélyruhakiosztás mara-dandó nyomot hogy a gyermek leiben, s a közönsé-get az adakozásra inkább felszerke, de hátránya sok-kal több van. Dixi.

H—s Gy—a.

Különfélék

* **Felkérjük megrendelőinket** átralekos ösz-segeik beküldésére, hogy az újval mi is rendezhessük lapunk anyagi viszait; az elő-fizetések megújítását pedig ann is inkább kérjük, mivel lapunkból feleslegebeldányokat csak kevés számban nyomatunk.

A „Szilágy-Somlyó“ kújhinatala.

*

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Dono-vák Sándor sz.-somlyói kir. járásbíróági gyakornokot aljegyzővé nevezte ki. Gratulálunk törekvő és szorgalmas hivatalnok előléptetéséhez!

* **Nagy László** ev. ref. esperes s lapunk irkeshetője Magyar-Csaholyban az ellenjelölt részül kifejtett vesztegetés és korteskedés daczára f hó én nagy szavazattöbbséggel megye bizottsági ggrá vá-lasztott. Szerényletlenség nélkül ellehet mond, hogy e választás igazán nyereség a megyére nézve, melynek vezér férfiai között Nagy László ur mindig kinté-lyes szerepet vitt és egyuttal eclatáns erköl-c dia-dala is szerkesztőnknek, hogy éppen az Érmeken, tehát ottan választott meg megyei bizottsági ggrá, a hol ellene utóbbi időben heves agitálás folyt s hol reá „percát“-ot kiállottak ellenségei. Magyar-Csaholy értelmes polgársága ezen választása által csak öntgát becsülte meg!

* **Első farsangi fecske.** kétségkívül a tüzoltóál lesz, melyre a meghívók már készen vannak a legko-lebb széthordva lesznek. A bál február 4-én liz a színház helyiségeiben s rendező bizottság a titol-ság tisztikara. A meghívás a bál zártkörű jellege m. lett is a lehető szélesebb körre fog kiterjedni s tal-közója leend a város és vidék legügyesebb tánczosain és legszebb hölgyeinek. Semmi kétség, hogy régi j-hirve az idén is elég varázsszal fog bírni a tömeget részvételre és hogy nem egy szép kisasszony innen fog-ja keltezni azt a nevezetes forduló pontot, melynek a fejkötő alá jutás lesz a vége. Hja, egy tour, mely alatt szív szíven dobban, olyan csodás dolgokat mivel már!

* **Kovács István** ur — Kovács Lajos megyei levél-táros fia, — s városunk szülőtte, a budapesti mester-iskolának sikeres bevezése után néhány heti szüni-dőre családjá körébe érkezett. A tehetséges fiatal festő fest-ményeit a casinó termében kiállította s örvendő látjuk a haladást, mely korábbi munkáiból ítélve a festőnek szép jövőt ígér. Kovács István ur még huzamosabb ide-ig körünkben fog tartózkodni, mely időt arra használja fel, hogy Münchenbe való utazására s költséges ki-képzésére némi alapot szerezzen. Arczképei, melyeket kiállított, élethűek és oly sikerültek, hogy nem ajánl-hatjuk eléggé a művészet pártolóinak figyelmébe, mikép a jó alkalmat felhasználva kedveseinek arczképeit nála megrendeljük. Mint tudjuk egy olajfestmény ára fej-képben 15, mellképben 20—30 frt; creonban 5, színes creonban 10 frt, a mi bizony elég jutányos, kivált ha az ember még maecenás névre is szert tehet ily áron.

* **Adományok.** Lapunk mult számában közölt ké-résünk folytán már is akadt két nemeskeblű emberba-rát, kik a szerencsétlenül járt Körtvélyesi bácsi részére hozták adományokat küldtek. Így gróf Bethlen Fe-rencz ur 2 frtot, Finger Lajos ur 1 frtot küldött hoz-zánk ily czélból, mely összeget a szegény tehetetlen öreg katona részére el is küldtünk s a további kegyes adományokat is készséggel közvetítjük.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Péntek Lajos zilahi kir. törvényszéki díjnokot ugyanoda írnokká nevezte ki.

* **Halalozás** az istállóban R. I. a helybéli krasznaygye-i takarékpénztár könyvvizetőjének istállójában Martin János hetes keddre virradólag meghalva találtatott. A kocsis, kivel együtt aludt, reggel azzal a megdöbbentő hírrel állított be, hogy társa megfagyott; de mint az az nap véghez vitt rendőri orvosi bonc-vizsgálat kiderítette, az életerős fiatal hetes halálózása szénmérgezés következtében állott elő. Martin és társa, t. i. már egy hét óta lopva szemet vittek magukkal az istállóba; Martin, ki a földön szokott társa fekhelye mellett aludni, több ízben panaszkodott már főfájásról, de nem tudta kitalálni, hogy azt a szénegőzőlése idézi elő. Így a halálózás előtti este is szemet vittek be s Martin még a házi macskát is magával cipelte, hogy az is melegítse egy küssé s másnap ő is, az állat is kimult a szénmérgezés következtében. Társa csak annak köszönhetette életben maradását, hogy fekhelye magasabban feküdt a Martinénál; azért a mondott nap reggelén ő is erős bódultságot érzett, sőt egy másik verzió szerint még fel se ébredt, hanem úgy rázták fel ágyából. Pedig hány szegény ember szokott a meleggel úgy gazdálkodni, hogy éjjelre nyitott kemencze, vagy tűzhely mellett, a kéményt bedugva aluszik, a nélkül, hogy tudná, mikép életével játszik a boldogtalan!

* **A halálozások**, megdöbbentő szerencsétlenségek napjainkban vannak a nagy hideg miatt. Így mint értesülünk egy pályasíj neje pár nap előtt elsiklott a jeges úton s fél lábát törte. Katra nevű lakatos mester pedig egy kézi szánnal (miután a Csörgő-utczára marhával vagy lóval egyáltalán lehetetlen felhalatni) iparkodott az általa vásárolt szekér fát lakházához felzúllítani s a mint a megterhelt szánkót vontatni akarta felsiklott és a szánkóra hanyott esve fejét veszélyesen összezúzta, úgy hogy súlyos betegen fekszik. A szegény iparos balesetét nehezíti az a körülmény is, hogy sok apró gyermeke fentartása egyedül az ő kézimunkájára lévén utalva, azok — ha betegsége hosszasan tartana — a legnagyobb nélkülözésnek vannak kitéve.

* **Százeves lábszárak.** Mult számunkban közöltük a szegény Körtvélyesi bácsi tragikus esetét, hogy egyik lábszárát egy elsiklás alkalmával eltörte. A kalandos multtal és nehéz fáradságokkal megküzdött lábszár tulajdonosa mint biztos forrásból tudjuk éppen ez év január 8-án tölti be az egyszázadot; a mi bizony elég szép idő manapság, a mikor a harmincz éves urak már blazírtok, a negyvenévesek pedig közvényesek és végképpen életunt aggember számba jönnek. Az öreg bácsi szomorú esete előtt pár nappal is fürgén lépegetett haza a piacról hóna alatt friss cipőt vive s nem látta meg egy cseppet se rajta, hogy egy egész cipővel nem tudná-e győzedelmes csatát vívni? Érdekes dolog tehát fiziologiai szempontból is, hogy az elaggott, de életerős ember százeves eltört lábszárából a mai orvosi tudomány fog-e egy új erőteljes lábat produkálni?

* **Megfagyott ember.** Perecesben kedden virradóra a szőlőhegyen egy ottani jó módú földmivest találtak megfagyva. Többet magával a pénzébe indult ki borozni s ez alkalommal érte az a halálvégezte, hogy küssé többet talált élvezni a jóból s a fagyos havat puha, vetett ágyának nézte s ott maradt elaludva. Csak a másik világon ébredt fel.

*

* **Pártoljuk a magyar ipart.** Nemes czélú mozgalom indult meg a magyar ifjuság körében. — Mint fővárosi levelezőnk írja, egyesületet alakítanak, melynek czélja a hazai ipart pártolni s a külföldi verseny ellen teljes erővel védelmezni. A czél oly nagy fontosságu, hogy a társadalom minden osztályának sorakozni kellene a zászló alá, mert csak így várható súlyos viszonyokkal küzdő iparunk felvirágozása. Ez összműködés terjesztését célozza Szalády Antal fővárosi pótkávégárosnak a „Hungária“ gyógykává és a nemrég forgalomba hozott, de már is általánosan kedvelt „Szalády-pótkávég“ feltalálójá és készítőjének közelebb a magyar háziasszonyokhoz mint honleányokhoz kibocsátott körlevele is, a melyben felhívja figyelmeket a külföldről behurcolt számtalan iparcikkre, melyekkel az egész ország el van árasztva. Ezeket nyakra-főre tukmálják a közönségre, mely drága pénzen veszi a sokszor silány, rossz portékát, holott itthon készült jobb magyar árut ép oly árban, sőt olcsóbban kaphatna. Ha tudná a közönség, hogy az illető külföldi cikkek készítői mennyire nem barátja; sőt ellenségei a magyaroknak s csupán azért tolokodnak közénk, hogy pénzükön ingagzadog hassanak, bizony kétszer is megmondolná, hogy a külföldi gyáros zsebet tömjé-e, vagy saját előnyére is, a magyar ipart pártfogolja. Hiszen élő példa a csehek elbizakodott hajsziája a magyar árak ellen s a poroszoknak ellenünk irányuló védvamos politikája és mégis épen ezek — hogy a sok közül egy párt emlitsünk, például a cseh Manilla Velim s a porosz Frank-pótkávégát özönnel küldik a nyakunkra, hogy viszonzásul, mivel ők nem vesznek tőlünk, mi vegyük az ő áruikat. Ezekkel szemben nemcsak szükséges, de hazafias kötelessége minden magyarnak sorakozni, különösen pedig a magyar nőknek mint a háztartás vezetőinek oda hatni, hogy ezentul egy magyar nő se vegyen külföldi cikket s most — mikor a téli évszakkal beállott a kávéfogyasztás ideje, mikor azok is vizszatérnek e tápláló italhoz, akik egészségi szempontból nyáron át nem éltek kávéval — ne használjanak a kávéfőzéshez külföldi Frank-féle vagy más egyéb pótlékokat, annál is inkább, mert itt van a teljesen kipróbált, kitűnő zamatu és a külföldinél minden tekintetben jobb magyar pótkávég a „Szalády-kávég“, mely nem is drágább a külföldinél. Hogy erről minden magyar háziasszony meggyőződhesse, Szalády bárnének küld ingyen és bérmentve mintacsomagot, aki hozzá (Andrássy ut 86 sz.) ez iránt levélben vagy levelező lapon fordul.

* **Néhány szó Hoff János maláta-kivonat készítményeiről.** Egy fővárosi könyvmatu lapban, dr. Nagy Sándor következő érdekes közleményét olvassuk: Tény hogy Hoff János maláta készítményei, különösen maláta-kivonat egészségi söre, töményített maláta kivonata, maláta mellzúrkorkái sat. a gyomor, mell és tüdő különböző bántalmait, elnyálkosságát és köhögést ellen, kitűnő szolgálatokat tesznek. Hatásukat bizonyítja elterjedtségük, mert Hoff maláta-készítményei tudvalevő-

leg minden világrészben, több mint 27.000 raktárban találhatók és kitűnő gyogyeredményük folytán szegény és guzdagnál egyaránt kedveltek. Közelebb dr. Nagy a czég központi raktárában volt és ez alkalommal Hoff urat néhány óriási könyvben lapozgatni látta. Midőn Hoff a dr. kíváncsiságát észrevette egy könyvet mutatott neki, mely jelentékeny számu eredeti elismerő leveleket és magasrangu személyek megrendelését tartalmazta. Egyszerre az orvos egy status sürgőnyt pillantott meg a be nem avatottak részére titokzatos nagy „S“-el. „Küldjön azonnal 13 palaczk Hoff-féle sőt József főherczeg-ő Fensége főudvarmesternél hivatalához Alcauthra;“ és tovább: „A 13 palaczknyi küldeményt ismételve minden ötödnap.“ Főudvarmesternél hivatal Alcauthra,“ és folytatolag: „Küldjön 11 palaczk Hoff-féle maláta-sört Margit főherczegnő ő fensége részére Fiuméba“ (a főherczeg leánya) sat. A főherczegi család nyáron át Tátrafüreden tartózkodott, mely idő alatt a küldemény folytonos használatra, oda rendeltetett. Miután ezen egészségi gyogytápszer előtt már ilyen ajtók is nyitvák, nincs szüksége további ajánlásra! Csak annyit kell még megjegyeznünk, hogy ezen készítmények eltekintve gyogyhatásuktól, táplálók és kellemesen élvezhetők; úgy hogy az, a ki pénzét ezen 40 év óta kipróbált szerekre költi, egész biztos lehet, hogy meg nem bánja. (A Hoff-féle készítmények kaphatók a magyarországi főraktárban, Budapesten zsibárus-utca 7. szám.)

Egy dalia a ki nyilatkozik.

Bethleni Hary Pali bácsi megapprehendált reánk s miután most Ilosván igen vig diaznótorok vannak s ilyenkor gyakran beáll Pál fordulása, im ekként nyilatkozik:

Válasz a „Szilágy-Somlyó“ lapnak 1887. 51. számában megjelent „A szilágysági vasut megnyitása“ czimű cikkére.

Ezen cikknek az „Előre urak és hölgyek“ és a „Javíthatatlanok“ czimeit annyira magamra veszem, hogy nem hagyhatom azokat válasz nélkül.

Büszkén ösmerem el, hogy Hary Pálnak hívnak s hogy annál fogva a rovatban kitett H... Pali semmi esetre sem lehet más, mint Hary Pali és nem Hamvai Pali. — Büszke vagyok pedig nevre me nem csak, mint annak most már a második fázszázad fertályos birtokosa, de büszke vagyok arra úgy is, mint történelmi s irodalmi névre. — Itt nem szükségem hivatkoznom a világhírű Haryra, kitől alig választ el az egy lényegtelen ékezet, mert az efféle névirási differentiak csak uri szeszélyből eredők. Nem szükség itt bemutatnom tisztelőtet parancsoló valódiságom photographiáját sem, hiszen a szemek és szívek melyekbe bevésve vagyok mind meg annyi photographiák: ellenben igen is szükségesnek látom a hozzám képezt elköszött írói geniknek kedvéért hivatkozni a n.-várad 1882. július 13-án 132. sz. at megjelent „Szabad-ság“ czimű lapra, mint irodalmi működésem fény-lapjára, — mert azt az új zsenge írói nemzedék át nem olvasta, át nem érezte, különben a hivatolt cikk szerzője kétszer is meggondolta volna, hogy érdemes vagy-e én az általa adományozott hírlap elárúsítási hivatalra, én Marsnak daliaja, biztosítom a cikk-író, hogy „sarmasági hírlap-elárúsító üzletem“ be a „Szilágy-Somlyó“ befogadná eddig még nem tartom érdemesnek. — Korai tehát azon öröm, hogy meg lesz mentve a „Szilágy-Somlyó“! Erre újabb érdemek szerzését várja be

Bethleni Hary Pál.

*

Igy és eddig Marsnak fia, a bösz dalia! Tehát mégis nem mese, hanem igazándi dolog lenne az a „Sarmasági hírlap-elárúsító üzlet“?

No akkor iparkodni fogunk annyi érdemet szerezni, hogy oda bejuthassunk s a korát jóval meghaladó szellemnek, az elárúsító intézet főkorifeusának mi elköszött írói zsenik a nyomdokába férközhessünk.

A viszontlátásig — Sarmaságon!

PALIKÁ.

Irodalom.

Dolinay Gyula ifjusági vállalatának, a „Hasznos Mulattató“-nak újévi első számát vettük, mely telve van a legérdekesebb ifjusági olvasmányokkal, s rakva szebbnél szebb képkekkel. Csupán az első számban a következő ismert nevű íróktól találunk dolgozatokat: Sziklay János, Palágyi Lajos, Várady Antal, Inczedy László, Szabóné Nogáll Janka, Kistelky Ede, Rudnyánszky Gyula, Szomoró Károly. Ezeket kivül még egy csomó jó munka; úgy hogy a füzet gazdagsága, képeinek szépsége és sokasága meglepi az olvasót. A „Hasznos Mulattató“ jelenleg 16-ik évfolyamát futja. Serdülő fiúk s leányok olvashatják, ámbár Dolinay kizórólág leányok számára is ad ki egy kedves lapot, a „Lányok Lapját“, mely szinte régi lap, 14-ik évfolyamát éli. Úgy ennek, mint a Hasznos Mulattatónak előfizetési ára negyedévre 1 frt, félévre 2 frt. Az előfizetők rendkívüli kedvezményként minden füzettel egy fél ivnyi külön művet is kapnak, melyek év végén önálló kötetbe foglalhatók, továbbá 3 frt 60 kr. leszállított áron megszerezhetik a „Történelmi arcképcsarnok“ cz. dízművet, mely elegáns díszkötésben 231 arcképet és életrajzot tartalmaz, melyek egészen az ifjuság igényeihez vannak alkalmazva. Ajánljuk Dolinay kitűnő ifjusági vállalatát a művelt szülők figyelmébe, ennél olcsóbb és megfelelőbb lapot nem nyújthatnak gyermekeiknek. A lap díszes kiállítás, azines borítékba van fűzve s 44 oldalra terjedő változatos, mindig vonzó és érdekkeltő olvasmányt nyújt. Kiadóhivatal: Budapest, Kecskeméti utca 13 sz. a hova szerkesztő neve alatt küldendők az előfizetések.

CSARNOK.

A bölcskövi egyházmegye ítélete.

— Traktualis adoma. —

Irta: Kanizsay Endre.

(Ajánlva K. Nagy Elek bogdándi ref. lelkész barátomnak.)

Mottó: „Miről nem zengett már az ének,
Mióta lant és dudu szől? ...
Hallottunk hymnust a parajhoz,
Dalt a félszem búhajiról“

En csak téged akarlak halhatatlanítani legbölcsebb bölcskövi egyházmegye, előveszem a porosaktát, melyre ama szententia ludpennával leiratott anno 1788. januárius 5-én, tehát éppen ma 100 éve. Leverem róla a port, nézzük, hogy gondolkoztak a kálvinista korifeus papok ma száz éve, hátha még a mi szeretett esperesünk is profitoroz valamit belőle, nagy öröme a Szilágyság mentén lakó iskolamestereknek.

Akkor talán ez új évvel a megváltás milleni-niuma bekövetkezik reájuk.

*

A salabakteri iskolamester Sanyaró Vendel uram valóságos réme volt a bölcskövi egyházmegye érdemekben megöszült esperesének, nagytiszteletű Vaskalap Jeremiás nagy jó uramnak. Nem volt elég, hogy minden traktualis gyűlésen előfordult a „Sanyaró Vendel contra salabakteri ekklézsia“ ügy, a mi folyton újabb és újabb teméntelen alkalmat adott a helyi körülményeket vizsgáló traktualis deputatiónak az egyenlőség, testvériség, békesség keresztényi megnyugvás bibliai eszméinek bőséges fejtegetésére, hanem minden hetivásár alkalmával, a mint a nagyt. ur kiakart nézni a piacra, örökké megcsipte a kis ajtóban Sanyaró uram s tartott olyan hosszú panaszos litániákat a csapni való presbyterek ellen, hogy szinte gőzölgött bele a feje az esperes urnak. Majd mikor azt nagy nehezen lerázta a nyakáról s könnyebbült kebellet indult tova, ijedve látta, hogy a salabakteri presbyterium levett kalappal állja útját s alázatosan instálja, hogy: „szabadíts meg uram a gonosztól“, vulgó: csapd el azt az akasztófára való rektort. Addig ugyan nem bocsátották el, míg a maga panaszát minden presbyter külön-külön elő nem adta. S még a mi több, pro et contra (mert a disputa folyamán az iskolamester is odakullogott), oly vitát idéztek elő palám et publice, hogy a vásáros nép mind oda gyűlt vihogni, röhögni, mintha csak majmot mutogatnának. Szerencséjére az esperes ur vékony pénzü ember volt, különben a sok boszuság miatt megütötte volna a guta. Mert ez a hecc ugyan minden hetivásár alkalmával ismétlődött, lévén Salabakter község szomszédja az esperesi székhelynek. Máskor nem tartották érdemesnek ügyöket az illetékes forum elé vinni, de meg már annyira a vérökbe ment ez a megszokás, hogy nem is esett volna jól a vásár, ha ezen át nem estek volna. Valamelyiknek mindig volt valami venni vagy eladni valója; arra aztán persze hogy jó áldomást itak előbb s úgy várták hozzákészülve a nagyt. nagy jó uramat.

A nagyt. ur a pastoralis prudentia minden tárházat kiaknáztá már s minden néven nevezhető diplomáciai ügyességét elővette, hogy ennek a superentendenciára szóló botrányos ügynek véget vessen, de sehogysem boldogult. Nem boldogult pedig azért, mert mindkét félnek igazsága volt, illetve egyik félnek sem volt igazsága. Tessék ezt a problémát aztán megoldani bárnének is, ha mindjárt esperes is.

Nem tanítanak erről sem Heidelbergben, sem Edinbourghban, nem szól felőle sem a Geleji Katonaféle kánon, sem a Komjátí, sem pedig a közszent zsinatok végzései.

A dolog pedig olyaténképen állott, hogy az iskolamester követelte a fizetésének pontos beszolgáltatását, a mi pedig állott a khárta szerint: Primó: kántori és iskolai szolgálatért egy vert ártányból, mely szent Pál napkor adandó át; hat mérő szemes életből, két szekér galyfából, (melyből az iskolát is fűteni tartozik), négy rhénes forintból, stola minden temetés után oratióstól három peták, énektióstól egy peták. Secundo: mellékfoglalkozásért, köpülőzés egy peták, lóherelés egy peták, méhbefogás egy peták, sertés herelés két tojás. Summa summarum, évi átlag tizenöt rhénes forint jövedelem.

Ehez a jövedelemhez volt még két kis lyuk, az egyik az u. n. iskola, a másikkal szabadon rendelkezhetett az iskolamester, megengedtetvén neki, hogy kilencz apró gyermekével meg a feleségével abban kényelmesen elhelyezkedjék — (ha tud.) Egy-szersmind az is teljesen szabadságában állott, hogy a 15 rhénes forintokért házról-házra járjon, míg felét nagy veszekedések között behajtkatja, nem tagadtatván meg tőle az sem, hogy apró perongyait példásan nevelje, ruhazza és egészséges étellel tartsa fizetéséből.

Tehát az iskolamester ezt a fizetését követelte s a salabakteri presbyterium pedig megtagadta. Még a „koldus“ rektor követelőzni merészel s éppen tőlök, a kiknek még a tizedik dédnagyapjuk is armalis nemes ember volt, adót nem fizetett. Nem elég kondást, csordást, papot fizetni, még a rektor is az ő zsirjukon akar már meghizni? stb. stb. Minthogy pedig nem fizettek, tehát a rektor se végezte el a kötelességét. Mikor tanítani kellett volna, elment kapálni, mikor temetni kellett volna, elment vályogot vetni, mikor vasárnap templomba énekelni kellett volna, a heti keresetéből leitta magát. És ez a dolog így folyt már éveken keresztül. Sem a rektor nem kellett más ekkleziának, sem az esperes nem volt képes teremteni sehonnán olyan kétlábu tollatlan teremtest, a ki hajlandó lett volna Salabakteren tanítóskodni.

Hej, pedig de büszkék voltak iskolamesterökrel! A traktusban egy tanító se tudta úgy kívágni a felső C-t, mint Sanyaró uram s habár mint jó templombajárók mind teljes tüdővel küszködtek is, hogy a templom fala megrepedjen, a Sanyaró uram hangja mindnyájokét letorkolta.

Nem is cserélték volna el kettőért sem — de azért mindig üldözték, — s nem fizettek neki.

Ha vagy a faluban, vagy a szomszéd községben valami vagyonos halott volt, a kántus élére, mely a vidék legszájasabb embereiből és iskolamestereiből állott, rendesen Sanyaró uramat hívták meg. Ilyenkor büszkén kivágta a mellét minden salabakter: „nincsen olyan kántor a rézig mint a mienk!“ Lám még csizmája is van.* — (Pedig a papja kölcsönözte szegénynek.)

A sok hercze-hurczának végre is az lett a vége, hogy a tanító kötelessége teljesítésére utasított különbeni végelecsapás terhe alatt, az ekkleziia pedig megintetett, hogy sohasem kap iskolamestert, ha az utolsó krajczárig ki nem fizetik pontosan Sanyaró uramat.

A rektor is megszeppent, de az ekkleziia még jobban.

Mert hát, hogy nem lesz ki a vásott gyermekeket tanítsa a „kis tükörre“ s egyéb épületes dolgokra, abból nem csináltak lelkiismeretet sohasem; annál több ideje lesz borjut, libát őrizni a sihedereknek, de hogy ne kapjanak rektort a kivel folyton pereljenek, s ne legyen egy olyan valaki a ki a beteg állatokat kuruzsolja — isten nevében — ez borzasztó dolog lenni!

Mit volt mit tenni, a 400 lélekből álló falu nagy áldozatra szánta el magát. — Egy lelkesedésre buzditó pünköszt praedikationak gyujtó hatása alatt, — délután a malom alatti gyűlésen elhatározták, hogy kifizetik a jámbor iskolamestert, ne legyen panasza, hadd tudja meg az egész bölcskövi traktus, hogy nincs olyan generozus ekkleziia, mint Salabakter.

Csakhogy egy bökkenő volt. A khártában hat mérő szemes életről volt szó. Ezt a kik a khártát csinálták, úgy értelmezték, hogy hat mérő kenyérnek való buza, a salabakteriek meg a mi legolcsóbb szemes élet.

Mikor a szemes életet összeconferálták s bevitték a rektramnak, nosza neki ültetett kilencz gyermekével, meg a feleségével, meg neki ültethette valamennyi iskolába járó tanítványát, mégis hetek, hónapok multak el, — pedig a munka egész nap folyt, — míg külön tudták választani a buzát a rozstól, az aszalt somot, meggyet, szilvát, a tengeritől, az árpát a zabtól, a paszujt a tökmagtól, a lencsét a napraforgó magtól.

Ezen aztán megint összepereltek s járt a deputatio ismét az esperes ur nagy lelki gyönyörűségére. A szemes élet vissza lett adva. Ezen aztán megboszankodva a salabakteriek, mértek az iskolamesternek hat mérő finom zabot. Na ez ellen már aztán nem lehetett kifogása a deputacionak, szépen meg volt rostálva, nem volt benne sem tökmag, sem kendermag.

És Sanyaró Vendel uram ette a zabkenyeret, ha éhen el nem akart patkolni tizedmagával; a salabakteriek meg most már annál inkább rájártak veszekedni, s ha két petákon vett a rektram egy komisz fonású szalmakalapot, nosza volt beszéd a faluban! Eddig még megérte azzal a mit a kollégiumból magával hozott, most bezzeg még urizálni akar a falu zsirján. No de majd letörjük a szarvát csak alkalom legyen, szóltak a főkolomposok.

És az alkalom meg is jött mihamar.

Valamelyik főkolompos presbiter felesége meghalálózván a bánatos férj nagyszerű temetést akart rendezni. Először arról volt szó, hogy a gyászünne-

*) Ha esetleg valaki tulzának venné ezt a fizetést és miserabilis állapotot, ne resteljen utána nézni a mult század jegyzőkönyvében. Talál ott még ennél csifrabb épületes dolgot is. Ajánlom azon tanító uraknak, kik a 300 frtos fizetésért annyira lamentálnak.

pély emelésére elhozzák az esperes urat — kötelessége levén annak abban az időben három huszasért a traktus bármely részére esőben, szárazban elmenni temetésre; — de mégis meggondolták azt, hogy milyen jó lesz azzal a halotti tor költségeit fedezni, adnak érte egy gönczi hordó fenyőmag pálinkát, így csak abba hagyták. E helyett megkérték Sanyaró uramat, hogy most tegyen ki magáért, tartsa fenn Salabakter hírnevét, a temetésen itt lesznek a környékből a rokonok meg az iskolamesterek, a legszebb halotti éneket zengedezze szivrehatóan de azért tele torokkal, — oda adták a szokásos temetési stólat a petákat, s honorárium fejében egy üveggel a fenyőmag léből.

Sanyaró uram fogadta is minden szentekre hogy olyan temetés még nem volt az őt superintendentiában mint ez lesz — csak még egy sütet szalonnát kért szolgálata fejében. Megkapta azt is.

Mire aztán az udvaron összegyűlt a gyászszereg, Sanyaró uram is elkészítette magát a fenyőmag pálinkával. Mikor rácsendítették a „gyűlőt“ ment ő is négy válogatott iskolás gyerekkel. Éppen a helybeli földes ur istállója mellett vezetett el az ut. Sanyaró uram látta hogy a kocsisok aljbuzát visznek a lovaknak....

Majd odaérve összehasonlította szerény magát a hizásnak indult szomszéd falusi iskolamesterekkel... és szörnyű elkeseredés fogta el....

— Csak érzéssel kántor uram! szólott neki a férj.

— Fortissimo tanító uram! sugták az iskolás gyermekek.

— Pianissimo rektor uram! mondá egy rekedt hangu presbiter.

— Ezt a hangot hallják meg keetek! dicsekedtek a salabakteriek lenézve a szomszéd iskola mestereket.

Sanyaró Vendel uram pedig egy kissé megköszörlte a torkát... Minden szem rajta függött, áhitattal várva az „Öh koporsó, gyászos temető“ érzékeny éneket. — Szemeit ég fele meresztvén, száját kitévén elkezdett torkaszakadtából nyeríteni oly iszonyu erős hangon, hogy a közellevő ménesről valamenynyi csikó odafutott....

Nyerítve bár, a dallam első sora a nép rettenetes megütközésére befejeztetett. A második sor még rettenetesebb nyerítéssel kezdődött a felső c—n, s oly érzékenyen trillázva, hogy az iszonyu hang bezugta az egész falut, s a lovak minden istállóban elkezdtek kapálózni, nyihogni, a kötőféket széttépték, s mire a harmadik sorra került a sor, rémülve vette észre a gyászpublikum, hogy rettenetes nyerítések közt valamenyi falusi ló „lúhalálban“ vágat feléjük... S még az ő nyerítésöket is tulharsogta a Sanyaró uramé....

A nép iszonyu dühvel rohant Sanyaró uram felé, felkapkodva a koporsót vivő rudakat, nyilván azzal a célzattal hogy széttépik, agyon ütik.... ekkor valaki (tán szanalomból) elküldte magát: „ne bántások, hisz megvan bolondulva!“

Ez mentette meg Sanyaró uramat.

Nem gondolt a halottal senki, azonmódon az egész publikum rohant az espereshez

A félórai utat tíz percz alatt megtették.

Vitték magokkal a jámbor iskolamestert is, a ki nem szünt meg az egész uton nyeríteni.

Mindenesetre impozans látvány lehetett az, mikor a kisvároskába a szomszéd falu szörnyen kiabálva berontott, egyenesen neki az esperes házának elégtételt követelve a falu és szentszertartás ilyen való meggyaláztatásáért.

Az esperes látva az ablakból a közeledő salabakterieket, látva azt, hogy Sanyaró uramat megkötözve hozzák, az éppen nála időző traktuális nó-táriussal egyetemben elakartak bujni a pinczébe, — de mire a ritkán használt rozsdás kulccsal a pinczét kitudták volna nyitni, az előcsapat iszonyu ordítások között az udvarra ért.

Itt aztán szörnyű lamentatiók között, ezerféle variációkban a tényálladékat elmondták, követelve az esperestől e hallatlan esetért rettenetes elégtételt hogy reszkessen bele az egész traktus valamennyi rektorja....

Az esperes megértvén a dolgot így szólott: „Menjete haza s temessétek el a halottat csöndesen. Akkorára a traktus törvényszékének a döntő ítélete kész lesz. A legöregebb presbiter meg Sanyaró uram itt maradhat s azok viszik el a pecsétes szentenciát. Temetés után gyűljetek össze s a helybeli tiszteletes ur fölfogja azt olvasni. Hanem azt mondom, hogy a ki nem engedelmeskedik neki, ki zárom az anyaszentegyházból. Sic volo, sic jubeo. Punktum.“

Abban az időben a traktuális törvényszék maga volt az esperes. Ha akarta a traktus nó-táriusát is maga mellé vette — irnoknak.

Temetés után össze is gyűlt a gyászszereg, sőt

a hirre, hogy most itt statárium tartatik és a végítélet kihirdetetik egy iskolamester felett, a szomszéd falvak s a kis város lakói is kíváncsiságból mind oda gyűltek.

A helybeli pap egy rögtönzött emelvényre felállva s a traktus pecsétjét feltörve, olvasá a híveknek: „Békesség tinétek! A salabakteri iskolamester a folytonos zabkenyér evéstől — lúhatnék. Ez veszedelmes nyavalya s előbb-utóbb ki fog ütni mind a feleségén, mind a kilencz gyermekén. Az egész családot ki kell küldeni egy pár nap alatt külföldre, a hol hires orvosok fogják gyógyítani. Minthogy pedig ez rengeteg pénzbe kerül s a betegség okozói a salabakteriek, tehát két napok alatt 300 rhénes forintot konferálnak össze, mert különben a királyi fiskus fogja azt behajtani erővel, nem nézve azt, hogy ki nemes, ki paraszt.

Addig pedig türjük, ha a rektor nyerit, zabkenyértől nem is lehet emberi hangokon beszélni. Sic volo, sic jubes. Die 5. jan. anno 1788.

Vaskalap Jeremiás, m. k.,
(P. H.) traktualis senior.

Dehogy nyerített többé Sanyaró uram! Dehogy küldték el családotól külföldre!

Sőt egy év leforgása alatt a jó buzakenyértől meg a sok ajándék kolbásztól olyan potrohot eresztett, hogy maga az esperes sem ismert reá, holott azelőtt minden hetivásáron látta. Sőt Salabakter lett a legjobb tanító állomás az egész traktusban.

De Sanyaró uramat se látta többé berugva senki.

Hja, a korhelységet a gyomor csinálja, nem a „plenus venter!“

Hanem azért nyájas olvasó, ha viszket a hátad, — most száz év multán is, — csak annyit mondj a salabakteri embernek: „nem lúhatnék-e a kántor?“

... Tudom nem olvasol több traktuális adomát.

Hirdetések.

Kiadó fogadó.

A sz.-somlyói egyház tulajdonát, — de papi jövedelmet képező vendéglő, folyó hó 18-án d. e. 11 órakor, a papi irodában árverésen ki fog adatni.

Az árverés feltételei a ref. papi háznál megtudhatók. 1—1

Hirdetmény.

Alólírtnak a sarmasági vasúsalomástól 5—8 kilométer távolságra eső ilosvai és lomperti erdőiben 40—60 éves mocsár tölgy 31 holdon, — cserfa pedig tüzelésre 34 katasztralis hold területen eladó.

Sz.-Somlyó, 1888. január 10.

1—3 Gencsy Sándor.

4665.—1887. polg. szám.

Hirdetmény.

A zilahi királyi törvényszék által közhiré tétetik, hogy a szilágysági helyiérdekű vasut céljára Szilágysomlyó város területén ki-sajátítás alá vett területek és épületek kártalanítása iránti eljárás elrendeltetvén, fogatosítására Sz.-Somlyóra a városházához határidőül 1888. évi január 30. napjának d. e. 9 órája kitűzetett.

Felhivatnak annál fogva mindazon tulajdonosok és telekkönyvi érdekeltek, kiknek a vasut társulat jogi képviselőjével a ki-sajátított javakra nézve ez ideig kiegyezkedniök nem sikerült, hogy a kijelölt helyen és időben a kártalanítási eljárást vezető törvényszéki bíró előtt pontosan jelentkezzenek, minthogy kimaradásuk esetében is az eljárás hivatalból teljesített s a kártalanítás kérdése érdemlegesen elintéztetni fog.

Kelt Zilahon, a kir. törvényszék polg. tanácsüléséből, 1887. évi deczember hó 31-ik napján.

Bokor István, Szeőke,
jegyző. elnök.

1—3